

Патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується.

В.О. Сухомлинський

Відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Указів Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної програми патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства» одним із пріоритетних завдань освіти є патріотичне виховання молодого покоління. Метою патріотичного виховання є становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, знати свої права і обов'язки, цивілізовано відстоювати їх, сприяти єднанню українського народу, громадянському миру і злагоді в суспільстві.

Виховання громадянина – це процес, який сприяє формуванню комплексу таких особистісних якостей і рис характеру, як патріотична свідомість, відповідальність і мужність, готовність працювати на благо Батьківщини, захищати та зміцнювати її міжнародний авторитет, повага до культури, звичаїв і традицій національних спільнот в Україні, висока культура міжнаціонального спілкування.

На сучасному етапі розбудови української держави важливого значення набуває формування почуття патріотизму, національної самосвідомості учнівської молоді як запоруки її активної участі в соціально-економічній діяльності. Тому навчально-виховний процес необхідно вибудовувати таким чином, щоб пробудити в учнів національні почуття, виховувати любов і повагу до свого народу, до його віковічних моральних і духовних здобутків, а також самоповагу й гордість за свою батьківщину. Цей складний і тривалий процес передбачає цілий комплекс організаційних, дидактичних, методичних, психологічних і виховних заходів.

Актуальність визначеного напрямку і зумовила вибір теми «Формування національної свідомості, честі і гідності учнівської молоді засобами філологічних дисциплін».

Основна ідея досвіду:

Художня література як форма образного моделювання життя, засіб вираження національної ментальності народу вивчається у школі як мистецтво слова, забезпечуючи естетичні запити учнів, і є

важливим чинником формування духовного світу особистості, її морально-естетичного розвитку.

Головною метою курсу української мови та літератури в школі є:

- сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі;
- виховання національно свідомого громадянина України;
- формування й утвердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Насамперед від учителя-словесника, від його сумлінності й відповідальності, майстерності та цілеспрямованості залежить, чи зросте його вихованець вірним сином своєї землі, що примножуватиме її могутність чесною і наполегливою працею, розумітиме її голос і берегтиме її цвіт, знатиме її найцінніші скарби і буде їхнім гідним спадкоємцем, а чи поповнить плем'я здичавілих манкуртів-безбаченків, тих, хто тільки неславлюватиме наш рід своєю зрадливістю й нікчемством. Пригадуються слова В. Сухомлинського «Через посередництво слова дитина стає сином народу ... За маленькою шкільною партою твориться народ – пам'ятаймо це, дорогі мої друзі-словесники». Уроки української мови та літератури повинні стати основою патріотичного виховання учнів, їхнього громадського змушнення, високої моральності та працелюбства.

Науково-теоретичну базу досвіду складають публікації, дослідження, рекомендації відомих науковців, методистів. У педагогічній системі К. Ушинського важливе місце посідало вчення про мету виховання, що визначалося ним як підготовка людини до життя та праці, як формування у людини почуття обов'язку перед народом та прищеплення людині патріотизму. Про любов до своєї Батьківщини говорив так: «Візьміть, наприклад, будь-якого швейцарця: він пише рідною мовою, абсолютно правильно говорить ясно і чітко, порозмовляйте з ним про Швейцарію, і він здивує твердим і надзвичайно детальним знанням своєї Вітчизни. Він не тільки відмінно знає її міста і містечка, її ріки і джерельця, її гори і підгір'я, фауну і флору, а й навіть більш-менш відомі руїни і пов'язані з ними легенди. Те ж саме помітите ви і в маленьких німців, англійців, а ще більше в американців». Це написано 135 років назад, але актуально для України і нині.

Актуальними є сьогодні думки І. Огієнка та В. Сухомлинського про те, що до найважливіших ознак нації належить рідна мова, а з нею витворена культура, яка стає душою нації, її духом.

Уроки української мови та літератури – прекрасне підґрунтя для цієї роботи. Наведу кілька уривків із творів учнів.

«Скільки поваги, любові, віри в наш народ з'явилося у мене. Коли я прочитала «Повість полум'яних літ». Я плакала і дивувалась, захоплювалась і ненавиділа. В одному образі Івана Орлюка я побачила

весь свій народ, волелюбний і непоборний, його мужність і відвагу, любов до рідної землі».

«Леся Українка займає особливе місце в моєму житті. Адже скільки потрібно було мати сили волі, мужності, щоб перебороти важку недугу, знайти у собі сили не тільки промовляти до нас чарівні слова, а й кликати до праці, боротьби, служіння людям.

Слово, моя ти єдина зброе,
Ми не повинні загинуть обоє!
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти крацим мечем на катів.

«Ліна Костенко з тих поетів, які здатні крізь вселюдське бачити національне, а крізь національне – вселюдське. Трагедія Марусі Чурай – це трагедія всієї України, зрадженої, покинутої, але гордої і нескореної, а пісня Чураївни – це невмирущий талант українського народу».

В основу системи патріотичного виховання на уроках української мови та літератури потрібно покласти правдиве слово про свій народ, його споконвічне прагнення розбудовувати українську державу. Творчі зусилля кожного викладача мають бути спрямовані на те, щоб підвищити виховний рівень сучасного уроку та його творчий потенціал, створити оптимальні можливості для розвитку самостійного творчого мислення учнів, активізації їхньої пізнавальної діяльності, формування патріотичних почуттів під час вивчення української мови та літератури.

Розвиткові мовної особистості сприяє і позаурочна робота, спрямована на виховання учнівської молоді:

- проведення предметних тижнів;
- святкування Міжнародного дня рідної мови та Дня української писемності;
- українські вечорниці;
- участь у мовних конкурсах ім. П. Яцика та Т.Г. Шевченка;
- участь у Всеукраїнській олімпіаді з української мови та літератури.

Ці форми роботи допомагають усвідомити, що рідна мова – це основа нашого буття, це те, що вирізняє нас у світовому соціумі серед тисяч народів, робить особливими, унікальними у своїй самотності.

День українського костюму

День української писемності

Уроки мужності

